

Володимир ХУДОБА, Оксана ХУДОБА

РЕКРЕАЦІЙНЕ РИБАЛЬСТВО ТА РИБАЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ВИД РЕКРЕАЦІЙНО-СПОРТИВНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ЛЬВІВЩИНІ

У публікації висвітлено особливості одного із переважаючих видів рекреаційно-спортивного природокористування на Львівщині – любительської та спортивної риболовлі. Проаналізовано ресурсний потенціал адміністративних районів Львівської області для розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму. Охарактеризовано та виокремлено фактори, що впливають на розвиток даного виду природокористування. Проведено геопросторовий аналіз організації рекреаційно-спортивної риболовлі у Львівській області та запропоновано рекомендації щодо подальшого розвитку.

Ключові слова: рибальство, рекреаційно-спортивне природокористування, поверхневі води, рибальський туризм, рекреація.

Постановка науково-практичної проблеми. Протягом останнього десятиліття простежуються чіткі зміни трендів у рекреаційно-туристичній діяльності сучасного суспільства. На зміну класичному підходу три «S» (sun, sea, sand – сонце, море і пісок) приходять попит на активні форми проведення вільного часу. Відбувається поступовий відхід від масової рекреації та туризму до індивідуальних форм, що характеризується різноманітністю та специфікою потреб людей, які прагнуть пережити приємні спогади та отримувати незабутні враження. Рекреаційне рибальство та рибальський туризм є одними із тих видів активного відпочинку, які задовольняють нові тренди рекреаційних потреб суспільства.

З іншого боку рекреаційне рибальство є різновидом зростаючого рекреаційно-спортивного природокористування, адже 40 - 45 % вилучених біоресурсів з водою України припадає саме на цей вид природокористування, що на 10% перевищує промисловий вилов [5]. Проте, у світі на рекреаційне рибальство припадає близько 80 % вилучених прісноводних риб, а на промислове біля 20 % [8]. Світові тенденції вказують на подальші перспективи розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму в Україні.

Завдяки багатим рибним ресурсам водою Львівської області інтенсивно використовуються для рекреаційного рибальства. Львівщина належить до тих областей України, які характеризуються значним рекреаційно-туристичним потенціалом, що в свою чергу сприятиме розвитку рибальського туризму.

Актуальність і новизна дослідження. Вивчення сучасного стану і подальших перспектив розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму у Львівській області, як одного із переважаючих видів рекреаційно-спортивного природокористування поверхневих вод області, є актуальним і своєчасним завдан-

ням.

Мета статті – дослідження передумов та особливостей рекреаційної риболовлі у Львівській області, як переважаючого виду рекреаційно-спортивного природокористування поверхневих вод області, а також перспектив розвитку рибальського туризму.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- визначити передумови формування та розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму в регіоні;
- проаналізувати геопросторову організацію даного виду природокористування у Львівській області;
- дослідити сучасний стан розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму на Львівщині.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. У вітчизняній науковій літературі проблематиці рекреаційного рибальства присвячені праці Новицького Р.О. [5], які відображають стан любительського рибальства в Україні, проаналізовано якісні та кількісні показники на прикладі Дніпровських водосховищ, розглянуті проблеми та перспективи рекреаційного рибальства в Україні. Проте, серед українських науковців недостатньо уваги приділяється дослідженням розвитку рибальського туризму, хоча серед іноземних колег ці дослідження є досить популярними та актуальними. Зокрема, польські науковці Krupa J. та Soliński T., Libuszowska A. [10] акцентують увагу на рекреаційному рибальстві як перспективній формі розвитку рекреації та туризму на річці Сян, Czarkowski T.K. [8] обґрунтовують позитивний вплив рекреаційного рибальства для розвитку сільського туризму, а також роль рибальського туризму та рекреаційного рибальства для соціального-економічного розвитку регіону [9]. Przybylska K. із авторами у своїй праці аналізують вплив рибальського туризму на

екосистеми парку народowego «Уйсце Варти» та відмічають на позитивних аспектах розвитку цього виду туризму [11]. Автори Borch T., Policansky D. та Aas Ø. досліджують передумови та перспективи міжнародного рибальського туризму [7]. Незважаючи на низку публікацій, частина питань щодо розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму містить перспективу подальшого дослідження.

Викладення основного матеріалу. У світі все дедалі більше туристів прагнуть зняти втому, відновити свій психологічний стан, забути про повсякденні проблеми сучасного життя за допомогою риболовлі, особливо в екзотичних та диких локаціях. У більшості розвинених країн рекреаційне рибальство і рибальський туризм є популярними та надрентабельними галузями сфери туристичних та розважальних послуг.

Рекреаційне рибальство є невід'ємною складовою сільського зеленого туризму, адже більшість туристів під час здійснення даного виду туру прагнуть проводити більшість свого вільного часу біля води, а значно менше у лісі та на фермерському господарстві сільської садиби і саме риби та гриби є тими групами живих організмів, які характеризуються великою атрактивністю притягуючи туристів [8]. Розміщення агроосель поблизу водних об'єктів підвищує їх атрактивність і популярність. Наприклад, в гірській частині Львівщини досить багато власників садиб сільського зеленого туризму пропонують для своїх відвідувачів форельну рибалку, а на рівнинній частині коропоу рибалку.

Рекреаційне рибальство в порівнянні із промисловим має такі відмінні риси [8]:

- не є основним засобом задоволення харчових потреб;
- вилов може бути лише невеликим доповненням до раціону;
- спіймана риба не є предметом продажу;
- метою є отримання задоволення від риболовлі та відпочинок.

Рекреаційна риболовля – це любительська або спортивна ловля риби способом і в місці, що відповідають правилам ловлі. Кожен рибалка повинен дотримуватися правил, які регулюють цей вид діяльності. Наприклад, в Україні це «Правила любительського і спортивного рибальства» (наказ Мінагрополітики від 19.09.2022 № 700) [4]. В цьому документі затверджено дозволені види, розміри та сезони лову риби. Рекреаційна риболовля ділиться на спортивну і любительську. Розрізняють поплавкову, фідерну, нахлистову, підлідну, морську, кастингову та спінінгову ловлю тощо.

Рибогосподарський потенціал водних об'єктів суттєво впливає на масштаби їх рекреаційного використання, оскільки любительська та спортивна риболовля є одним з наймасовіших видів рекреаційно-спортивного природокористування. Важливо, щоб гідрологічний і гідрохімічний режим водойми були оптимальними для відновлення рибних ресурсів.

Зростаюча популярність рекреаційної риболовлі та розбудова відповідної інфраструктури на певній території сприяє розвитку рибальського туризму, який характеризується як один із видів кваліфікованого туризму, що передбачає риболовлю в поєднанні з подорожами та відпочинком на природі. Рибальський туризм це – поїздки за межі постійного місця проживання з метою здійснення риболовлі дозволеними способами ловлі риби із дотриманням визначених правил рибальства відвідуваного регіону. Сьогодні рибальство функціонує як самостійний продукт спеціалізованого туризму і є ідеальним доповненням до пропозиції відпочинку та дозвілля.

Для розвитку рибальського туризму перш за все необхідно:

- річки та водойми багаті рибою;
- використання спеціалізованого рибальського спорядження;
- послуги з проживання та харчування;
- транспортні послуги та можливість під'їзду, паркінги в місці риболовлі;
- рибальські послуги, в т.ч. послуги та діяльність рибальських магазинів, гідів та інструкторів з риболовлі.

Ринок рибальського туризму динамічно розвивається, оскільки розрахований на людей, які є фанатами цього виду активного відпочинку, що робить його досить прибутковим та створює багато нових робочих місць. Найпопулярнішими країнами рибальського туризму є Великобританія, Панама, Туреччина, США, Венесуела, Мексика, Австралія, Фінляндія, Норвегія та інші. Масова зацікавленість рекреаційною риболовлею сприяє розвитку даного виду туризму. У Польщі кожен двадцятий громадянин займається рибальством, у Франції - кожен десятий житель ловить рибу, у Нідерландах і США - кожен п'ятий, у Швеції - кожен четвертий; включаючи дітей, людей похилого віку та жінок [7].

В Україні рибальський туризм перебуває на стадії свого зародження. Проте, рекреаційне рибальство в нашій країні є надзвичайно популярним способом активного відпочинку. Підтвердженням цього є близько 10 млн рибалок-аматорів і спортсменів. Організованими рибалками (членами громадських об'єднань, клубів)

в Україні є не більше 8 % любителів. 70 % рибалок аматорів займаються рибальством тільки заради відпочинку, 30 % визнають, що риболовля для них має переважно споживчий інтерес [5].

Водне середовище Львівщини створює великі можливості для розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму. В області нараховується 64 види риб [2]. Звичайними видами риб у різноманітних водоймах на території Львівщини є карась сріблястий (*Carassius gibelio* Bloch), пічкур звичайний (*Gobio gobio* L.), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus* L.), щука звичайна (*Exos Lucius* L.), плітка (*Rutilus rutilus* L.), верховодка (*Alburnus alburnus* L.), окунь річковий (*Perca fluviatilis* L.) та інші. Крім великої кількості звичайних видів, у її фауні трапляються також рідкісні та дуже рідкісні види риб: ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus* L.), вирезуб (*Rutilus frisii* Nordm.), карась звичайний (*Carassius carassius* L.), марена балканська (*Barbus petenyi* Heck.), пічкур дністровський (*Romanogobio kesslerii* Dybowski), минь річковий (*Lota lota* L.), йорж-носар (*Gymnocephalus acerinus* Guld.), чоп великий (*Zingel zingel* L.), харіус європейський (*Thumallus thumallus* L.), а також мінога українська, які занесені до Червоної книги України (2009) і відповідно заборонені для вилову. Іхтіофауна Львівської області поповнилася акліматизованими видами риб, яких розводять у багатьох рибогосподарствах, найчастіше, це: форель райдужна (*Oncorhynchus mykiss* Waldbaum), амур білий (*Stenpharyngodon idella* Valenciennes) [2]. На сьогодні пріоритетними об'єктами рекреаційної риболовлі є короп (*C. carpio*), амур білий (*C. idella*), товстолобик (*H. molitrix*), лин (*T. tinca*), карась сріблястий (*C. gibelio*), лящ (*A. brama*), щука звичайна (*E. lucius*), окунь річковий (*P. fluviatilis*), судак (*S. lucioperca*), а також у гірській частині області – форель (*S. trutta*) та осетр (*A. linnaeus*).

На Львівщині налічують 2 522 річки

загальною протяжністю 11 574,55 км. Найбільше річок належить до басейнів Дністра (52 %) і Західного Бугу (28 %) і незначна частина – до басейнів Сяну (12 %) і Стира (8 %). Загальна густота річкової мережі області становить 0,75 км/км², що свідчить про високе зволоження та добрі умови формування річкового стоку. Середня густота річкової сітки в басейні Західного Бугу становить 0,35 км/км², у басейні Дністра від 0,7 км/км² (Передкарпаття) до 1,0 км/км² (Карпати) [1].

Річки області багаті на рибні ресурси і використовуються в більшій мірі для любительської риболовлі, а для спортивної риболовлі та рибальського туризму необхідна відповідна інфраструктура. Хоч річки є найменш облаштовані для риболовлі, проте вони найбільше піддаються саме цьому виду спортивно-рекреаційного природокористування перш за все серед місцевого населення, а також є популярними серед рибалок, які бажають провести відпочинок на самоті, втекти від повсякденної метушні та виймати хороший трофей. Із розвитком інфраструктури прибережних територій річок Дністер, Західний Буг, Стрий, Стир та інших зростає не тільки внутрішній попит, але і в'їзний рибальський туризм. Іноземного туриста приваблюють природні водойми із місцевими трофейними екземплярами та атрактивними ландшафтами.

Сьогодні для здійснення любительської та спортивної риболовлі на Львівщині ключову роль відіграють спеціально облаштовані водойми – озера, ставки, водосховища та інші водойми (кар'єри, технічні водойми). За даними Басейнового управління ресурсів річок Західного Бугу та Сяну у 2021 році в області було проведено інвентаризацію водних об'єктів. В результаті встановлено, що на території Львівської області обліковується 3553 площинних водних об'єктів (ставків, водосховищ, озер, кар'єрів та ін. водойм) орієнтовною площею 14,6 тис. га та об'ємом 554,1 млн. м³ (Табл.1).

Таблиця 1

Наявність і використання для рекреаційного рибальства площинних водних об'єктів Львівської області

Район	Кількість площинних водойм	Площа, тис. га	Кількість водойм, які використовуються для рекреаційного рибальства	Кількість об'єктів, які надають послуги розміщення
Дрогобицький	230	0,4	9	2
Золочівський	285	1,4	15	
Львівський	1004	3,6	76	12
Самбірський	613	0,6	7	-
Стрийський	633	3,1	41	8
Червоноградський	312	2,2	18	2

Яворівський	476	3,3	20	1
Разом	3553	14,6	186	25

На Львівщині озер природного походження є дуже мало їх нараховується 77 шт. загальною площею 0,2 тис. га, а також 21 водосховище загальною площею водного дзеркала 3,6 тис. га. У межах району річкового басейну Дністра розташовано 55% водосховищ області на район річкового басейну Західного Бугу припадає 45% таких водних об'єктів. Головне призначення водосховищ Львівської області – технічне, питне водопостачання, риборозведення, протиповеневий захист і зволоження та рекреація [1]. На усіх водосховищах Львівщини здійснюється рекреаційне рибальство, а половина з них передусім призначена для риборозведення, а саме: Городоцьке, Велико-Любінське, Дроздовицьке, Андріанівське, Янівське, Черлянське, Отиневицьке, Краковецьке, Малий Гноєнець, Великий Гноєнець. Серед усіх водосховищ Львівщини найбільшою популярністю для рекреаційного рибальства користуються – Добротвірське, Гамаліївське, Малий Гноєнець, Великий Гноєнець, Завадівське, Зашківське, Стебниківське.

Для рекреаційного рибальства на Львівщині активно використовуються також кар'єри та технічні водойми, яких в сумі нараховується 61 об'єкт, орієнтовною площею 1,8 тис.га. Найбільш популярними для рекреаційного рибальства є такі затоплені кар'єри: Яворівський відомий в народі як «Яворівське море» або Цегуля, Подорожнянський - «Яма», Задорожнянський відоме як «Байкал», Ясненський, кар'єри поблизу міста Новий Розділ. Ці водойми є також дуже популярними для підводного полювання, як різновиду рекреаційного рибальства, оскільки мають хорошу прозорість води від 2 до 10 м, велику глибину та багаті на рибу [3].

Серед площинних водних об'єктів області найбільше є ставків - 3394 загальною площею 9 тис. га. У користуванні перебуває 1456 ставків загальною площею водного дзеркала 6,26 тис. га, що становить 47% загальної їх кількості в області та 69 % площі водного дзеркала. Найбільша кількість ставків знаходиться у басейні річки Дністер, що становить 54% загальної кількості ставків в області, 23% та 16% відповідно ставків у басейні Західного Бугу та Сяну. Найменший відсоток (7%) ставків у басейні Стира. На Львівщині переважають заплавні та руслові ставки, до найвідоміших належать Городоцькі та Комарніцькі – в долині р. Верещиця, Рудниківські, Ходорівські – в басейні р. Дністер, Ранівські – в басейні р. Болозівка, Крехівські – в басейні р. Свіча та ставки в

долині р. Серет. За кількісними показниками щодо ставків Львівська область займає четверте місце в Україні. Загалом, у середньому на 1 км² площі Львівської області припадає 0,56 га водної поверхні штучних водойм. Із сумарного об'єму водосховищ і ставків на одну людину області припадає 71,8 м³ води в рік [2].

У Львівській області найкраще забезпечені площинними водними об'єктами Яворівський район де в середньому на 1 км² площі району припадає 1,39 га водної поверхні, відповідно Стрийський – 0,8 га, Червоноградський – 0,73 га Львівський – 0,72 га та Золочівський – 0,48 га. Найменше Самбірський та Дрогобицький, де в середньому на 1 км² площі району припадає 0,18 га та 0,28 га водної поверхні площинних водойм (Рис.1). Проте, на Львівський, Яворівський та Стрийський район припадає близько 70% від загальної площі площинних водних об'єктів області.

Важливим фактором, що впливає на рекреаційне рибальство є умови його здійснення, тобто чи риболовля на водоймі є безкоштовною чи платною. На усіх річках Львівської області риболовля є безкоштовною із дотриманням «Правила любительського і спортивного рибальства». На облаштованих поверхневих водоймах, які перебувають у власності або в оренді береться плата за риболовлю та може братися окрема плата за вагу виловленої риби з водойми. Вартість одnodенної рибалки коливається від 100 до 500 грн. Вартість залежить від облаштування водойми інфраструктурою, кількістю, видом та розміром риби, транспортною доступністю, близькістю до обласного центру та естетичністю території. Встановлено, що найбільша вартість за риболовлю береться на форельних водоймах і вона оцінюється від ваги виловленої риби. Кілограм зловленої форелі на цих господарствах оцінюють від 300 до 850 грн. Також встановлено, що вища вартість за риболовлю береться на облаштованих водоймах поблизу Львова, на території відпочинкових комплексів, спортивних та трофейних водоймах. В середньому вартість риболовлі на таких водоймах коливається від 300 до 500 грн. з особи за світловий день. Риболовля на 70 % інвентаризованих водоймах у Львівській області є платною і лише на 30 % вона безкоштовна (Рис.2).

Значний вплив на масштаби рекреаційного використання водних об'єктів мають такі чинники, як транспортне освоєння і доступність водойм. Для короткочасного відпочинку

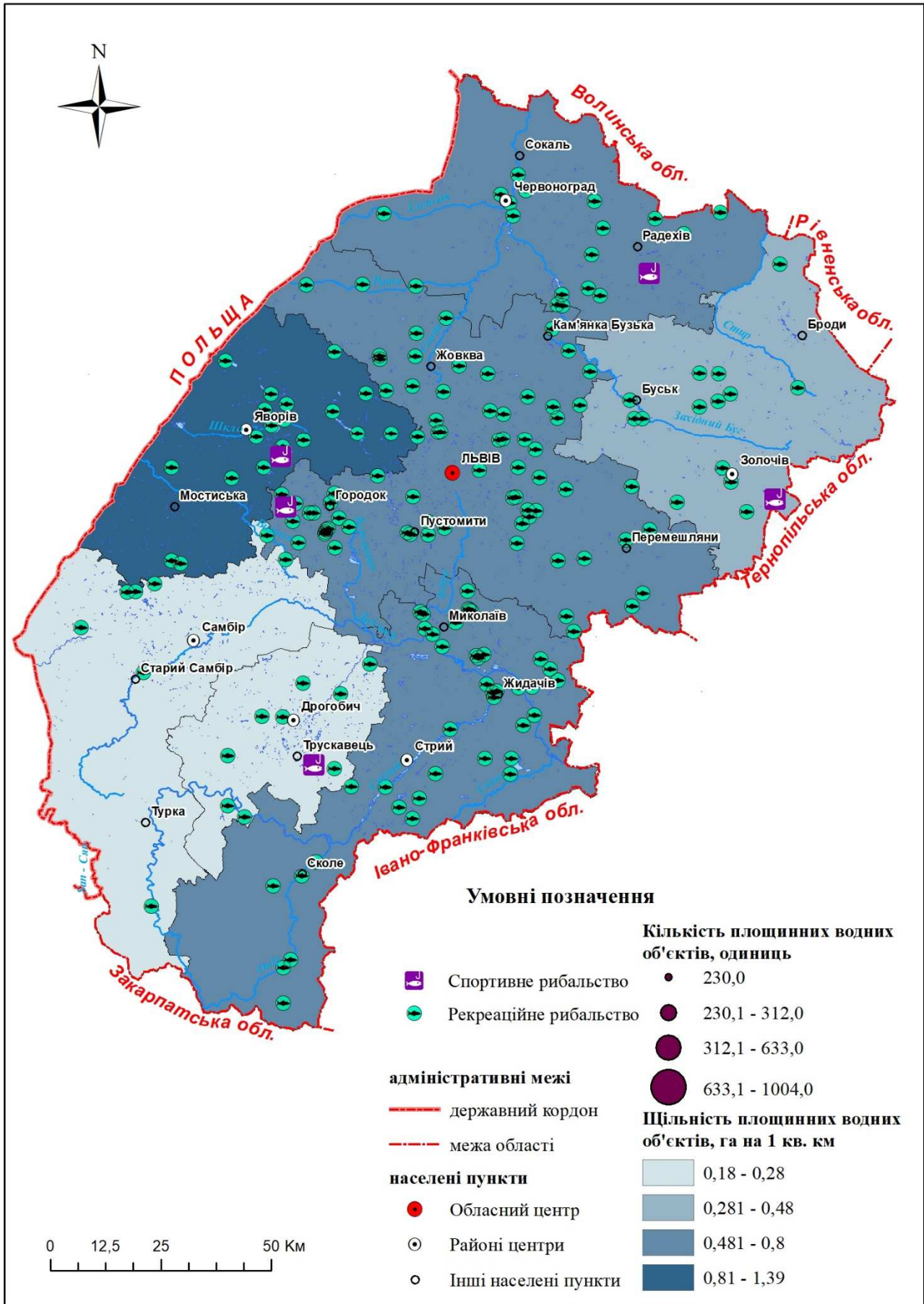

Рис.1. Рекреаційне рибальство у Львівській області

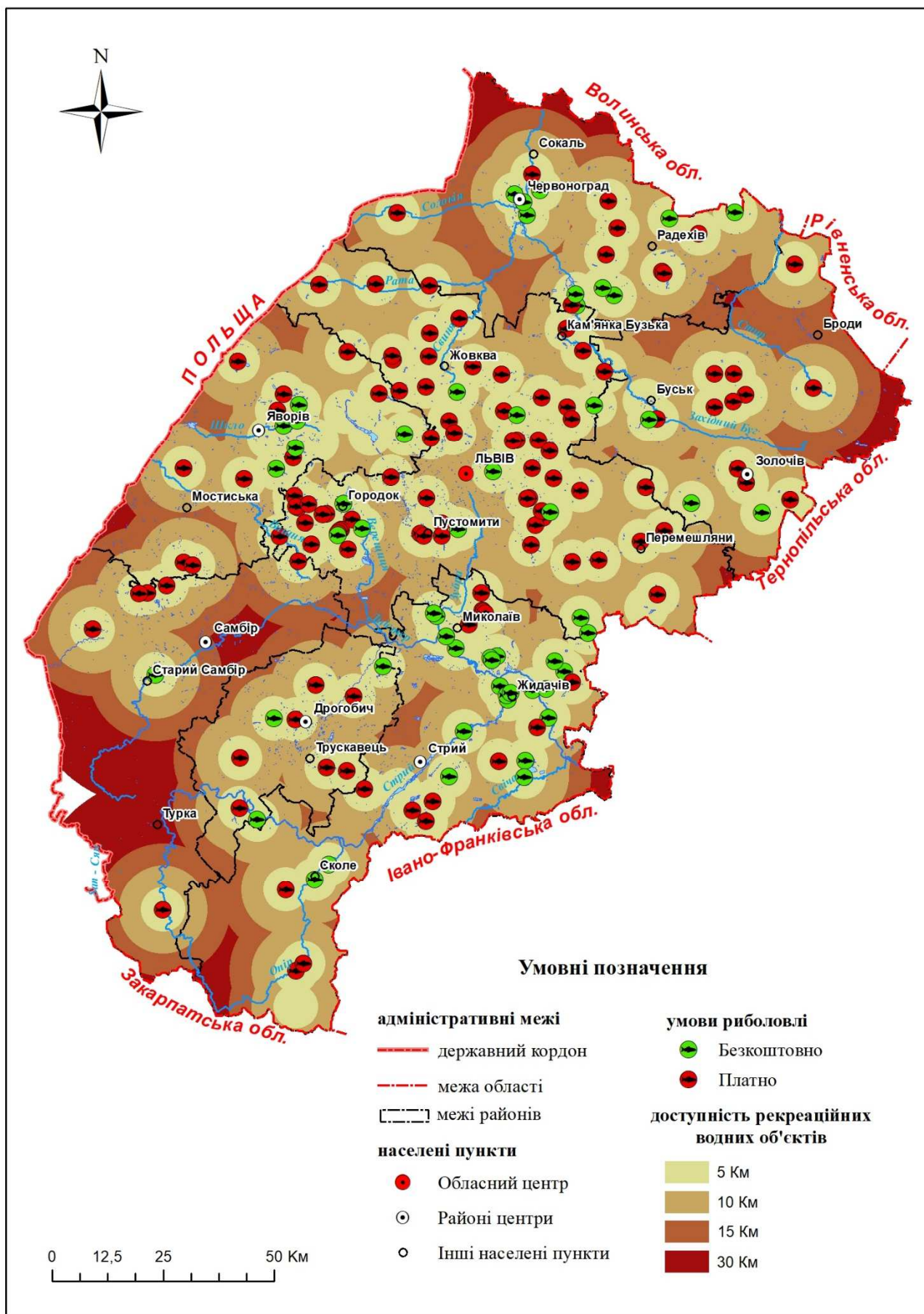

Рис.2. Доступність рекреаційних рибальських водних об'єктів у Львівській області

без ночівлі межею транспортної доступності вважається 60 – 70 км (тобто не більше 2 годин їзди на транспорті), але для переважної більшості рибалок оптимальною межею транспортної доступності без ночівлі відстань є до 30 км [8]. Найкращу доступність до рекреаційних рибальських водних об'єктів мають жителі Львівського району, відстань до найближчої такої водойми становить від 5 до 10 км. Доступність рекреаційних рибальських водних об'єктів у Турківському районі є найнижчою по області, оскільки в саме в цьому районі даних водойм є найменше (Рис.2). Для рибальського туризму, який передбачає ночівлю ця межа може бути збільшена до 150-200 км, тобто 3-4 годин їзди. [3]. Риболовля з ночівлею здійснюється як на необлаштованих водоймах – річках та водосховищах, так і на облаштованих – ставках та озерах. На необлаштованих водоймах ночівля переважно відбувається у наметах, кемперах, а на облаштованих водоймах є можливість кемпінгу або ночівлі в закладах розміщення – базах відпочинку, котеджах, рибачьких будиночках, сільських садибах тощо.

Після проведеного аналізу популярних рибальських ресурсів goldfishnet, tivnefish, fishmaria, fishhub було інвентаризовано 186 площинних водних об'єктів, які використовуються для рекреаційного рибальства на Львівщині (Рис.1). Закономірно, що найбільша кількість їх знаходиться у Львівському районі – 76 водойм, адже цей район найкраще забезпечений такими водоймами – 1004 одиниці та має найбільшу кількість населення, що відповідно формує попит на вид відпочинку та туризму.

В Стрийському районі теж добре розвивається рекреаційне рибальство в якому є 633 площинні водойми (озера, ставки, водосховища, кар'єри та інші технічні водойми) та 41 з них використовується для рекреаційної риболовлі. Найменша кількість площинних водойм, які активно залучаються до даного виду природокористування знаходиться у Самбірському та Дрогобицькому районах 7 і 9 об'єктів відповідно (Рис.1).

Практично всі водні об'єкти освоюють для любительського (аматорського) рибальства, лише незначна частина з них використовується для спортивного рибальства. Їх можна розділити на дві групи: облаштовані водойми - основною метою яких є спортивна та рекреаційна риболовля серед любителів і спортсменів, та облаштовані штучні водойми розташовані на території відпочинкових комплексів. Варто відзначити, що тривалість відпочинку на водоймах першої групи є, як правило, короткотривалим (1-2 дні), оскільки розміщення передбачене у

вигляді кемпінгу. До найбільш популярних локацій цієї групи варто віднести «TridentLake» с. Прилбичі, «Доброгостів», «Трофейна Долина» с. Родатичі, «Кльово» озеро «Спортивне» с. Криве, «Crychevychy Area Fishing» с. Плугів та інші.

Наприклад, «TridentLake» в с. Прилбичі є найбільшим спортивним озером в Україні та славиться своїми трофейними екземплярами, які бувають вагою більше 30 кг. На озері проходять спортивні змагання різних рівнів, в яких беруть участь спортсмени з усієї країни, а також іноземці. Стебниківське водосховище, або його ще називають «Спортивне озеро Доброгостів» є спортивною водоймою де здійснюється спортивна риболовля та проводяться спортивні турніри. Озеро розташоване в дуже мальовничому місці: навкруги ліс, гори, гриби, ягоди і неймовірна краса. Озеро приваблює не тільки спортсменів, а і звичайних рибалок своїми трофеями – коропа вагою до 30 кг, білі амури, товстолоби, щуки вагою до 15 кг. Озеро облаштоване спеціальною інфраструктурою для проведення змагань, має близько 30 секторів, містки, альтанки тощо.

Спортивною водоймою в англійському стилі є озеро «Трофейна долина». Трофеями цієї водойми є короп та білий амур ловля яких здійснюється по принципу «Зловив-Відпусти», а іншу зловлену рибу, за бажанням, відвідувач може забрати. Озеро розділене на 20 секторів, які обладнані мостиками та іншою інфраструктурою. Цікавою є водойма «Crychevychy Area Fishing» одна з небагатьох де здійснюється спортивна риболовля форелі. Водойма розташована в 70-ти км від Львова і 50 км від Тернополя в селі Плугів Золочівського району. Рибалка на форель ведеться виключно спортивним методом «Зловив-Відпусти». Форель для власних потреб можна купити в адміністратора господарства згідно цін прейскуранту.

Облаштовані штучні водойми розташовані на території відпочинкових комплексів, які окрім риболовлі пропонують широкий спектр послуг: проживання, харчування, оренда альтанок та риболовних снастей, СПА, анімаційні програми для дітей тощо. Переважна більшість таких відпочинкових комплексів розташовані у приміській зоні м. Львова, наприклад «Озерний Край» м. Пустомити, «Бухта Вікінгів» с. Старе Село, «Криве Озеро» м. Новояворівськ, «Чарівні озера» с. Майдан, «Едем Резорт» с. Стрілки, «Шепільська» с. Довголука та в гірській частині області – «Золота Форель» с. Коростів, «Вежа Ведмежа» с. Волосянка, «Козацька слобода Раковець» с. Воля Якубова, «Рибничанка» с. Рибник та інші. Тут можна не тільки отримати масу

позитивних вражень від риболовлі, але і скуштувати страви із власного улову приготованих за авторськими рецептами. Загалом на території області є 25 відпочинкових комплексів, які окрім риболовлі надають інші послуги. Найбільша кількість таких відпочинкових комплексів знаходиться у Львівському районі – 12 од., Стрийському – 8, Дрогобицькому та Червоноградському по 2 та в Яворівському один комплекс.

Організований розвиток рекреаційного рибальства як в Україні, так і у Львівській області гальмується багатьма причинами, найважливішими з яких є економічні. Рибалки-аматори не бачать необхідності і економічного зиску в об'єднанні громадських організацій, любительське рибальство продовжує залишатись стихійним. Значною проблемою для рекреаційного рибальства є незаконне використання водних біоресурсів (браконьєрство), яке набуло в Україні величезних масштабів [5].

Висновки та перспективи використання результатів дослідження. Рекреаційне рибальство та рибальський туризм можуть стати дуже прибутковою галуззю економіки країни, якщо встановити законодавче регулювання правил та методів лову, і покращити інфраструктуру для комфортного відпочинку українців та іноземців. Рибальський туризм на Львівщині має хороші перспективи, оскільки він може розвиватися як окремий вид туризму, так і доповнювати сільський зелений, екологічний, водний чи інші види туризму, а також сприятиме продовженню туристичного сезону або зменшенню явища сезонності в туристичних центрах області. Вже зараз в області є чимало облаштованих водойм, які можна було б залучати до рибальських турів вихідного дня. Проте, для розвитку рибальського туризму на Львівщині необхідно вирішити такі завдання:

- збільшити кількість водойм призначених для рекреаційної риболовлі, що багаті рибою як кількісно, так і якісно;
- покращити навколо водойм стан і наявність інфраструктури та зручностей для туристів;
- відобразити актуальну інформація про те, де можна ловити рибу та займатися рибальським туризмом, кількість та види риби;
- доступне житло поблизу водойм, в тому числі сільські садиби;
- організація популяризаційних масових заходів спортивного та любительського рибальства – фестивалі, змагання тощо;
- підготовлений персонал – гіді, інструктори з риболовлі, консультанти із рибальських снастей;
- чистота прибережних смуг річок, адже туристів цікавлять не тільки комфортабельні номери, красиві альтанки та місця відпочинкових комплексів, але і дикі природні водойми подалі від цивілізації;
- державна підтримка та промоція даного виду туризму в регіоні.

Львівська область має хороші передумови для подальшого розвитку рекреаційного рибальства та рибальського туризму. Насамперед цьому сприяє ресурсна складова та зростаюча кількість рибалок. Тому, найбільшого використання для риболовлі зазнають водні об'єкти, які розташовані неподалік Львова, зокрема, у межах Львівського, Яворівського, Стрийського та Червоноградського районів. Підвищений попит на високоякісні рибальські угіддя з комплексним обслуговуванням починаючи від організації трансферу, розміщення та харчування буде популяризувати цей вид туризму в нашому регіоні.

Література:

1. Геоєкологія Львівської області : монографія / Ю. Андрейчук, Л. Безручко, В. Біланюк та ін. / за заг. ред. С. Іванова. Львів : Простір-М, 2021. 606 с.
2. Львівська область: природні умови та ресурси: монографія / за заг. ред. д-ра геогр. наук, проф. М.М. Назарука. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. – 592 с.
3. Назарук М. М., Худоба В. В. Рекреаційно-спортивне природокористування на Львівщині: витоки та геопросторовий аналіз. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2022. Вип. 38. С. 52-61. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-38-05>
4. Наказ Міністерства агрополітики України "Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства" №700 від 19.09.2022 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-22>
5. Новіцький Р.О. Рекреаційне рибальство в Україні: масштаби, обсяги, розвиток // Екологія та природокористування: збірник наукових праць. 2015. Т. 19. С. 148–156.
6. Природні ресурси Львівщини / Матоліч Б.М., Ковальчук І.П., Іванов С.А., Шемелинець І.Л., Федик І.З., Шпак О.Я., Ковальчук О.З., Кобак Т.І., — Львів: ПП Лукашук В.С., 2009. – 120 с.
7. Borch T., Policansky D., & Aas Ø. (2008). International fishing tourism. Global challenges in recreational fisheries, 268-291.
8. Czarkowski T.K., Kupren K., Kwasiborska D., Jaczewski J. 2014 – Woda i ryby jako znacz'ce elementy turystyki wiejskiej w województwie warmińsko-mazurskim – Komun. Ryb. 4: 1-8.
9. Czarkowski T.K., Wołos A., Kapusta A., Kupren K., Mickiewicz M. 2018a – Zmiany w polskim wędkarstwie na przestrzeni ostatnich 40 lat: połowy, opinie i preferencje oraz aspekty socjoekonomiczne współczesnego wędkarza – W: Działalność podmiotów rybackich i wędkarskich w 2017 roku (Red.) M. Mickiewicz, A. Wołos, Wyd. IRS, Olsztyn: 99-121.

10. Krupa J., Soliński T., Libuszowska A., 2007, Wędkarstwo na rzece San jako forma turystyki i rekreacji, Materiały konferencyjne IV Konferencji Naukowo-Technicznej „Błękitny San” nt. Bezpieczeństwo walorów przyrodniczych i turystycznych doliny Sanu, Nozdrzec, s. 93-109
11. Przybylska K., Andrzejewski W., Żołnierowicz K.M., Mazurkiewicz J., Urbańska M., Adamczyk M., 2013, Presja turystyki wędkarskiej w Parku Narodowym „Ujście Warty”, „Studia i Materiały CEPL w Rogowie”, 15, 37(4), s. 256-262
12. Wołos A., 2008, Rejestracja połowów wędkarskich a konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej na przykładzie wybranych okręgów Polskiego Związku Wędkarskiego. W: Użytkownik Rybacki – Nowa Rzeczywistość. Ocena przekształceń w rybactwie w wyniku konkursów na oddanie w użytkowanie obwodów rybackich, red. M. Mizieliński, Warszawa, s. 102-119

References:

1. Heoekolohiia Lvivskoi oblasti : monohrafiia / Yu. Andreichuk, L. Bezruchko, V. Bilaniuk ta in. / za zah. red. Ye. Ivanova. Lviv : Prostir-M, 2021. 606 s.
2. Lvivska oblast: pryrodni umowy ta resursy: monohrafiia / za zah. red. d-ra heohr. nauk, prof. M.M. Nazaruka. – Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 2018. – 592 s.
3. Nazaruk M. M., Khudoba V. V. Rekreatsiino-sportyvne pryrodokorystuvannia na Lvivshchyni: vytoky ta heoprostorovi analiz. Liudyna ta dovkillia. Problemy neoekolohii. 2022. Vyp. 38. S. 52-61. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-38-05>
4. Nakaz Ministerstva ahropolityky Ukrainy "Pro zatverdzhennia Pravyl liubytelskoho i sportyvnoho rybalstva" №700 vid 19.09.2022 r. [Elektroni resurs] - Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-22>
5. Novitskyi R.O. Rekreatsiine rybalstvo v Ukraini: masshtaby, obsiahy, rozvytok // Ekolohiia ta pryrodokorystuvannia: zbirnyk naukovykh prats. 2015. T. 19. S. 148–156.
6. Pryrodni resursy Lvivshchyny / Matolych B.M., Kovalchuk I.P., Ivanov Ye.A., Shemelynets I.L., Fedyk I.Z., Shpak O.Ia., Kovalchuk O.Z., Kobak T.I., — Lviv: PP Lukashchuk V.S., 2009. – 120 s.
7. Borch T., Policansky D., & Aas Ø. (2008). International fishing tourism. Global challenges in recreational fisheries, 268-291.
8. Czarkowski T.K., Kupren K., Kwasińska D., Jaczewski J. 2014 – Woda i ryby jako znaczące elementy turystyki wiejskiej w województwie warmińsko-mazurskim – Komun. Ryb. 4: 1-8.
9. Czarkowski T.K., Wołos A., Kapusta A., Kupren K., Mickiewicz M. 2018a – Zmiany w polskim wędkarstwie na przestrzeni ostatnich 40 lat: połowy, opinie i preferencje oraz aspekty socjoekonomiczne współczesnego wędkarza – W: Działalność podmiotów rybackich i wędkarskich w 2017 roku (Red.) M. Mickiewicz, A. Wołos, Wyd. IRS, Olsztyn: 99-121.
10. Krupa J., Soliński T., Libuszowska A., 2007, Wędkarstwo na rzece San jako forma turystyki i rekreacji, Materiały konferencyjne IV Konferencji Naukowo-Technicznej „Błękitny San” nt. Bezpieczeństwo walorów przyrodniczych i turystycznych doliny Sanu, Nozdrzec, s. 93-109
11. Przybylska K., Andrzejewski W., Żołnierowicz K.M., Mazurkiewicz J., Urbańska M., Adamczyk M., 2013, Presja turystyki wędkarskiej w Parku Narodowym „Ujście Warty”, „Studia i Materiały CEPL w Rogowie”, 15, 37(4), s. 256-262
12. Wołos A., 2008, Rejestracja połowów wędkarskich a konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej na przykładzie wybranych okręgów Polskiego Związku Wędkarskiego. W: Użytkownik Rybacki – Nowa Rzeczywistość. Ocena przekształceń w rybactwie w wyniku konkursów na oddanie w użytkowanie obwodów rybackich, red. M. Mizieliński, Warszawa, s. 102-119

Abstract:

Volodymyr KHUDOBA, Oksana KHUDOBA. RECREATIONAL FISHING AND FISHING TOURISM AS A TYPE OF RECREATION AND SPORTS NATURE USE IN LVIV REGION

Over the past decade, there has been a gradual shift away from mass recreation and tourism to individual forms which characterized by the diversity and specificity of the needs of people who seek to experience pleasant memories and get unforgettable impressions. Recreational fishing and fishing tourism take their place among those types of active recreation that meet new trends in the recreational needs of society.

Due to the rich fish resources, the reservoirs of Lviv region are intensively used for recreational fishing, and also have further prospects for the development of fishing tourism.

The aim of the article is to study the prerequisites and features of recreational fishing in Lviv region, as the predominant type of recreational and sports nature use of surface waters of the region, also prospects for the development of fishing tourism.

The fishing potential of water bodies significantly affects the scale of their recreational use. It is important that the hydrological and hydrochemical regime of the reservoir be optimal for the restoration of fish resources, and the conditions for its implementation, transport accessibility and the infrastructure of reservoirs can be attributed to the factors affecting recreational fishing.

There are 64 species of fish in the region, but the priority objects of recreational fishing are *C. carpio*, *C. idella*, *H. molitrix*, *T. tinca*, *C. gibelio*, *A. brama*, *E. lucius*, *P. fluviatilis*, *S. lucioperca*, also in the mountainous part of the region – trout *S. trutta* and *A. linnaeus*.

There are 2,522 rivers in Lviv region with a total length of 11,574.55 km. The rivers of the region are rich in fish resources and are used to a greater extent for recreational fishing, and appropriate infrastructure is needed for sport fishing and fishing tourism.

Today, specially equipped reservoirs – lakes, ponds, reservoirs and other reservoirs (pits, technical reservoirs) play main role in recreational and sport fishing in Lviv region. Yavoriv, Stryi, Chervonohrad, Lviv and Zolochiv districts are best equipped with flat water bodies, Sambir and Drohobych districts are least equipped.

After the analysis of the popular fishing resources goldfishnet, rivefish, fishmapia, fishub, 186 flat water bodies used for recreational fishing in Lviv region were inventoried. The largest number of them is in the Lviv and Stryi districts, where there are 76 and 41 reservoirs, respectively. The smallest number of flat-water bodies that are actively involved in this type of nature management is located in the Sambir and Drohobych districts, 7 and 9 objects, respectively.

Almost all water bodies are developed for amateur fishing, only a small part of them is used for sport fishing. They

can be divided into two groups: equipped reservoirs - the main purpose of which is sport and recreational fishing among amateurs and athletes, and equipped artificial reservoirs located on the territory of recreation complexes. In total, there are 25 recreation complexes on the territory of the region, which, in addition to fishing, provide other services. The largest number of such recreation complexes is located in Lviv district - 12 units, Stryi - 8, Drohobych and Chervonograd - 2 each, and Yavoriv - one complex.

Recreational fishing and fishing tourism can become a very profitable branch of the country's economy, if legislative regulation of fishing rules and methods is established, and the infrastructure for comfortable recreation of Ukrainians and foreigners is improved. Lviv region has good prerequisites for the further development of recreational fishing and fishing tourism. First of all, this is facilitated by the resource component and the growing number of fishermen. The increased demand for high-quality fishing grounds with comprehensive service starting from the organization of transfer, accommodation and food will popularize this type of tourism in our region.

Keywords: fishing, recreational and sports nature use, surface waters, fishing tourism, recreation.

Надійшла 07.02.2023р.

УДК 338.48-6:2[726:27-53.42(477.51)

DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.23.1.18>

Тетяна ШОВКУН, Інна МИРОН

ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ ЧЕРНІГІВЩИНИ ЯК СКЛАДОВІ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

У статті досліджуються дерев'яні храми Чернігівщини як складові культурно-історичної спадщини. Складений список-перелік дерев'яних храмів у розрізі адміністративних районів області та проаналізовані особливості їх поширення. Охарактеризовано такі церкви: Покрови Пресвятої Богородиці (с. Гайворон), Успіння Пресвятої Богородиці (с. Сваричівка), Покрови Пресвятої Богородиці (с. Синявка), Троїцьку (с. Новий Білоус), Георгіївську (с. Седнів), Миколаївську (м. Новгород-Сіверський), Успенську (с. Сильченкове), Успенську (с. Волосківці). Також здійснено групування пам'яток дерев'яного зодчества Чернігівщини за часом побудови, що викликає інтерес безпосередньо як у дослідників культурної спадщини регіону, так і у населення загалом. Складено перелік зруйнованих дерев'яних храмів Чернігівщини початку ХХ століття. Побудована картосхема розміщення існуючих та втрачених дерев'яних церков регіону. Проаналізовані можливості розвитку релігійного туризму, який базується на наявності значної кількості сакральних об'єктів.

Ключові слова: дерев'яні церкви, історико-культурна спадщина, сакральні об'єкти, Чернігівщина.

Постановка науково-практичної проблеми. В останні роки спостерігається відродження духовних традицій українського народу і, як наслідок, посилення інтересу до сакральних об'єктів, серед яких чільне місце займають дерев'яні церкви, що безумовно є творами архітектурного мистецтва. Українські дерев'яні церкви є надбанням не лише вітчизняної, а й світової культури, оскільки українське дерев'яне церковне зодчество не має аналогів у світі й вивчається вченими різних країн. Дерев'яні храми України мають регіональні відмінності, оскільки їхнє будівництво пов'язано з місцевими традиціями та особливостями архітектури того чи іншого регіону. Крім того, будівництво храмів здійснювалося переважно місцевими майстрами, уміння яких було надбанням усього року.

Актуальність і новизна дослідження. На Чернігівщині дерево завжди було головним будівельним матеріалом, тому дерев'яні церкви набули значного поширення у минулому і збереглися сьогодні практично на всій території області. Нетривкий характер будівельного матеріалу, численні перебудови та внесення еле-

ментів більш пізнішого походження призводять до втрати багатьох унікальних зразків дерев'яного церковного будівництва. Це обумовлює необхідність й актуальність їхнього дослідження.

Зв'язок теми з важливими науково-практичними завданнями. Дане дослідження виконано у рамках наукової теми «Чернігівська область: особливості та проблеми розвитку в нових координатах регіональної політики», яка виконується на кафедрі географії, туризму та спорту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Метою статті є уточнення та доповнення списку-переліку дерев'яних церков Чернігівщини як складових історико-культурної спадщини та визначення їхньої ролі у розвитку релігійного туризму Чернігівської області.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Питання культурно-історичної спадщини України має міждисциплінарний характер і висвітлюється у працях науковців різних напрямків. У своїй більшості це дослідження мистецтвознавців, культурологів, істориків тощо. Дослідження української дерев'я-